

ANPCDEFP – despre transformarea prin învățare

Fondurile europene. Subiect atât de prezent în dezbaterile publice. Abordat fie într-o notă pozitivă, de speranță și posibilitate, fie, din contră, într-una negativă, de incapacitate și irosire. De multe ori atenția e îndreptată înspre cifre: milioane de euro alocate, prin diferite programe, pe diferite domenii, pentru a genera dezvoltare; sume pe care le valorificăm sau le pierdem. Criteriul ultim: absorbția. Firește, asta arată, în ultimă instanță, succesul implementării unui program de finanțare. Dar poate modul în care se construiește un astfel de rezultat – atunci când asta se întâmplă – merită spațiul său.

Miruna COVACI-ZĂVOI
Responsabil comunicare ANPCDEFP

ANPCDEFP este finanțator. O instituție cu nume lung (Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale) și acronim complicat. De multe ori, încercările de a pronunța fie numele, fie acronimul sunt urmate de zâmbete. Ușor de înțeles de ce. Este instituția care implementează în România programele europene de educație, formare și tineret: Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate. ANPCDEFP este și operator pentru Programul de Educație, Burse, Ucenicie și Antreprenoriatul Tinerilor 2014-2021, finanțat prin mecanismul SEE. Tot în AN funcționează și unitatea națională Eurydice (rețea europeană care, prin intermediul studiilor de cercetare, arată cum sunt organizate sistemele de educație din Europa) și serviciul de informare pentru

tineri Eurodesk. Certificatul Lingvistic European, premiu care încurajează inovația și creativitatea în predarea și învățarea limbilor străine, este acordat anual de către Agenție.

Este o instituție care, în mai bine de 25 de ani, a gestionat implementarea unor proiecte totalizând peste 750 de milioane de euro. Care a finanțat aproximativ 20.000 de proiecte, implicând aproximativ 500.000 de profesori, studenți, elevi, tineri, voluntari sau lucrători de tineret. Care a obținut o rată de absorbție de peste 98%.

Cum se scrie povestea unui finanțator?

„A fost odată...”

În a doua jumătate a anilor '90, trei instituții diferite fuseseră create în România pentru a implementa programele europene de educație, formare și tineret. Agenția Națională Socrates, Centrul Național pentru formare profesională Leonardo da Vinci și Agenția pentru Cooperare Europeană în Domeniul Tineretului (EUROTIN). Agenția Socrates implementa programul cu același nume, care avea trei componente axate pe mobilitatea în educație: Erasmus (învățământ superior), Comenius (educație școlară) și Grundtvig (educația adulților). Centrul Național pentru formare profesională Leonardo da Vinci implementa programul Leonardo da Vinci, dedicat formării profesionale. Programul de tineret, denumit inițial Tineret pentru Europa, iar apoi Tineret, era implementat de EUROTIN, fiind ulterior, până în 2006, gestionat de Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor (ANSIT).

Agenție, Centru Național... denumiri cu o rezonanță aparte. „Eram niște tineri optimiști și încrezători. Pentru că nici nu știai ce e, ceea ce făceai. Era altceva decât România și noi nu cunoșteam străinătatea. Era un entuziasm fain de tot. Îmi amintesc că eram patru oameni pe Comenius, unul pe superior, unul pe vizite

de studiu... doi pe Eurydice, doi-trei pe administrativ. Făceam întâlniri zilnice cu directorul de atunci, domnul Adrian Miroiu. Și eram trup și suflet pentru ce făceam. Dacă era nevoie să stăm până la 1 noaptea ca să facem acte pentru ambasadă, stăteam – pentru că atunci oamenii stăteau la cozi întregi ca să obțină viză” (Nadejda Lisac, angajată în 1998 la Agenția Socrates, în prezent expert proiecte Erasmus+ de parteneriat strategic pentru formare profesională).

Așa se simțea începutul. Lucrurile au avut dinamica lor, iar schimbările au fost inerente. În 2004, se decide ca Centrul Național pentru formare profesională Leonardo da Vinci să se unească cu Agenția Națională Socrates, luând naștere, astfel, Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale – ANPCDEFP (Agenția Națională sau AN). Din 2007, oportunitățile pentru educație se restructurează, la nivel european, sub aceeași denumire: Programul Învățare pe tot parcursul vieții. Tot din 2007, în ANPCDEFP este integrat și programul de tineret, Tineret în acțiune. Urmează o nouă schimbare, după alți 7 ani (perioada de imple-

Monica Calotă, director ANPCDEFP

O parte din echipa ANPCDEFP în 2017, după „Cursa adolescenților”, eveniment organizat în parteneriat cu Reprezentanța Comisiei Europene în cadrul Semimaratonului București, pentru a marca 30 de ani de programe europene de formare, educație și tineret

mentare a unei generații de programe): în 2014, la nivel european, cele două programe se reunesc sub același nume, Erasmus+. Tot atunci, Agenția Națională (AN) devine operator de program pentru Programul de Burse și Cooperare Inter-instituțională din domeniul educației universitare, în cadrul Mecanismului Financiar al Spațiului Economic European (SEE) 2009-2014. În 2016, AN a fost desemnată ca operator de program în România pentru Programul SEE de Educație, Burse, Ucenicie și Antreprenoriatul Tinerilor 2014-2021. Iar în 2018, Comisia Europeană lansează Corpul European de Solidaritate, program pe care tot ANPCDEFP îl gestionează la nivel național.

Peste 25 de ani de oportunități de finanțare. Și peste 25 de ani care au trecut peste o instituție. Ani care au făcut-o să se definească, să se construiască în acord cu principiile și valorile programelor implementate și în sprijinul comunității de învățare.

Și pentru că am revenit la învățare...

Cum crește o instituție? Învăț

Agenția Națională a fost creată pentru a sprijini învățarea europeană. Ar fi, oare, posibil, să ai acest rol, fără a te expune constant chiar tu, organizațional,

la învățare? Ai putea rămâne credibil, dacă nu ai face asta?

Au fost, așadar, ani de învățare, de construire și definire. Ani cu întrebări, în căutare de răspunsuri și soluții. Multe din aceste răspunsuri veneau direct din documentele de la Comisia Europeană, din interacțiunea cu Comisia. Aceasta a fost o primă cale spre dezvoltarea organizațională. „În 2000, fusesem invitată la o întâlnire pe educație, în Spania. Doar ce se schimbese programul, se trecuse la Socrates II. La întoarcere am avut de schimbat avionul și am stat vreo 4 ore în aeroport. Aveam Ghidul programului nou cu mine, un marker și așa am învățat Socrates II cap-coadă, cu markerul în mână. Cumva, din acel moment mi-a devenit totul foarte clar. Pe baza Ghidului am inițiat acțiuni de promovare în țară, formări. Și cam într-un an-doii deja aveam cerere mult mai mare decât bugetele disponibile pentru finanțare” (Monica Calotă, director ANPCDEFP).

Învățarea a venit și prin dialogul constant cu celelalte Agenții Naționale – prin echipe de lucru, întâlniri, schimb de idei, formări tematice, job shadowing. Și, cu siguranță nu în ultimul rând, învățarea a venit și din întâlnirile cu oamenii dedicați și bine pregătiți din educație, din ideile schimbate cu astfel de oameni. „În 2004, fusesem la o ședință a Agențiilor Naționa-

le. Vorbeam despre auditurile care se făcuseră în alte organizații și ce se urmărea cu ele. Și ne întrebam: cum putem să ne pregătim, cum să anticipăm cerințele care vor fi? Așa am făcut primul manual de management, prima procedură de evaluare a personalului, programul de ticketing... Inovații în perspectiva auditului. Tot în 2004 am făcut un team-building cu sesiuni de formare pe dezvoltare organizațională, unde formator era Șerban Iosifescu. Discutam despre modele de certificări pe calitate (EFQM, de exemplu), despre ISO. Țin minte că apoi eram în concediu la Vama Veche, în familie. Ne întâlnisem într-o după-amiază și cu Adi (Adrian Georgescu, director adjunct ANPCDEFP). Mergeam pe plajă și ne întrebam: ce-ar însemna pentru noi să luăm ISO? Ne-am hotărât, am angajat un consultant să ne ajute și am obținut prima certificare ISO. Apoi, oarecum firesc, în 2009 am obținut prima treaptă de recunoaștere EFQM – Committed to excellence” (Monica Calotă, director ANPCDEFP).

Expunerea constantă la idei, la oameni, la învățare a determinat creșterea acestei organizații. Iar viziunea asumată este în aceeași direcție: „Transformăm România prin învățare”.

Încă un lucru merită subliniat: ANPCDEFP crede în vocația de instituție publică, ce contribuie la binele public.

Instituțional, a existat mereu atenție asupra publicului, asupra nevoilor sale. Iar această atenție s-a tradus în acțiuni concrete de sprijin pentru candidații și beneficiarii programelor de finanțare implementate.

Rolul finanțatorului? Să sprijine

Într-adevăr, un program de finanțare vine cu o serie de documente oficiale în care se regăsesc toate informațiile: Ghiduri, apeluri, contracte. Dar a-ți imagina că acestea sunt suficiente este aproape complet nerealist. AN a fost atentă, în toate etapele existenței sale, la nevoile celor interesați de finanțare. Asta a însemnat că echipa Agenției a fost permanent preocupată să găsească cele mai potrivite modalități de informare și dialog, cele mai potrivite materiale, evenimente, căi prin care să vină în sprijinul candidaților și al beneficiarilor. E un rol important pe care și l-a asumat și în care a investit continuu. Și care a făcut diferența.

A fost, de asemenea, clar faptul că pentru ca obiectivele să fie atinse, instituția trebuie să fie conectată cu persoane și organizații care au aceleași valori și care își asumă roluri complementare în învățare. A fost clar că transformarea prin învățare se face și alături de partenerii pe care și-i faci.

„Când am venit eu în Agenție, în 1999, am simțit că nu aveam contact cu terenul. Și am zis: nu se poate așa! Ne trebuie contacte în fiecare județ! M-am dus la minister și am explicat ce avem nevoie: să se înființeze măcar jumătate de post, în fiecare Inspectorat Școlar Județean (ISJ), pentru sprijinirea programelor europene. La resurse umane era Madlen Șerban, care m-a înțeles și susținut. Și a fost creat acest nou post în fiecare ISJ. A durat câteva luni. La prima întâlnire i-am format cum să scrie proiecte. Am demarat apoi un proiect cu Ambasada Franței, care ne-a sprijinit să îi formăm așa cum erau formați omologii lor din Franța, pentru a oferi consiliere și a sprijini promovarea oportunităților europene. Tot Ambasada Franței a finanțat și o vizită de studiu pentru o parte dintre ei la Bordeaux (unde se afla Agenția Națională din Franța). Inspectorii de programe europene sunt și acum partenerii noștri” (Monica Calotă, director ANPCDEFP).

„Era 2007, programul Tineret în acțiune abia fusesse mutat în Agenție. Am vrut foarte mult să ieșim din stereotipul de finanțator birocratic care mută dosare dintr-o parte în alta și să ne orientăm către oameni și organizații cu suport personalizat, cu experiențe de învățare autentice, practice, care să formeze, dar să și motiveze, să inspire. A fost o aruncare

cu capul înainte în necunoscut, fără vreo garanție că va funcționa. Am început timid, cu 16 formatori. Dar cu o energie bună, cu sentimentul că ce facem are sens. Am în minte imaginea de la prima întâlnire, când stăteam pe jos, cu coli de flipchart și markere, conturând ceea ce urma să facem. Acum, 14 ani mai târziu, avem o rețea care nu doar că este mult mai mare (54 de oameni), dar acționează în toate domeniile de educație și formare, nu doar pe tineret, devenind o comunitate de suport” (Andrei Popescu, fost coordonator Tineret în acțiune, în prezent coordonator Corpul European de Solidaritate).

Și acestea sunt doar două exemple de rețele de parteneri create de ANPCDEFP: mai există rețeaua de birouri Erasmus+ în universitățile participante la program, dar și o rețea de multiplicatori Eurodesk, care oferă informații privind oportunitățile europene pentru tineri. AN este implicată și într-un parteneriat strategic cu alte 24 de Agenții Naționale, EuropeGoesLocal, care urmărește creșterea calității activităților pentru tineret realizate la nivel local. Tot ca parte a unui parteneriat de cooperare strategică a fost lansată în România și rețeaua EuroPeers, prin care tineri care au avut experiențe europene de învățare promovează oportunitățile europene altor tineri. Urmează a fi creată și o rețea a ambasadei

Întâlnirea online a rețelei formatorilor în 2020

Învăț și dă mai departe, conferința organizată anual de ANPCDEFP, la ediția din 2013, de la Biblioteca Națională a României

dorilor Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate.

Toate aceste măsuri au fost create pentru a sprijini organizațiile și oamenii activi în educație, formare și tineret. Și astfel s-a creat dialogul.

„Apreciez în mod deosebit profesionalismul, seriozitatea (și a oamenilor din AN, și a AN ca instituție), interesul pentru beneficiarii Erasmus+ în general și dorința de a face ceva pentru ca educația și formarea profesională din România să crească frumos și sustenabil“ (participant Erasmus+).

„Respect, admir și mă bucur că există o deschidere reală spre beneficiari din partea Agenției. Felul în care sunt tratați toți cei care se adresează Agenției cu orice fel de problemă, cunoștințele, timpul acordat fiecăruia sunt puncte forte“ (participant Erasmus+).

Sprijinul organizațiilor a însemnat, implicit, sprijin pentru învățarea în Europa. Pentru că toate proiectele la asta contribuie, de fapt.

Europa și învățarea

Existența Agențiilor Naționale (deci inclusiv a ANPCDEFP) este justificată de existența programelor pe care le implementează. Cu siguranță mult mai renumite, așa cum este și firesc să fie. Iar programele, dincolo de numele lor, de structura lor, dincolo de regulile de finanțare, în esența lor promovează mobilitatea celor care sunt activi în educație, formare și tineret (inclusiv în zona de solidaritate și voluntariat pentru tineri) și cooperarea între organizațiile active în aceste domenii. Prin proiectele finanțate oameni din țări diferite se întâlnesc pentru a împărtăși, pentru a învăța și a dezvolta idei împreună. Iar cei care au fost implicați într-o astfel de experiență simt energia ei specială.

Faptul că o parte din echipa ANPCDEFP e formată din oameni care, înainte de a se alătura instituției, au experimentat această energie nu face decât să ajute în a motiva alți oameni și a le fi alături în demersul lor. Contează să poți spune „știu cum e“.

Nicoleta Popa, student Erasmus în anul 2009: „Aș putea povesti despre experiența mea Erasmus ore în șir: de la ce și cum am învățat, oamenii întâlniți, prietenii legate, locurile noi sau micile curiozități culturale descoperite, până la cum m-am descurcat pe cont propriu în altă

Nicoleta Popa, coordonator al departamentului Proiecte în învățământul universitar

țară. În noaptea de dinaintea întoarcerii din Belgia nu am dormit deloc, făceam și refăceam bagajul. Pe timpul zborului m-am gândit la ultimele zile și la prietenii de care m-am despărțit. În minutele înainte de aterizare, când am văzut Bucureștiul pe geamul avionului, am început să plâng, pentru că în momentul acela mi-am dat seama că gata, chiar s-a încheiat totul“. Doar că nu se încheiase totul. Nicoleta a rămas conectată cu Erasmus în mediul ONG, apoi ca angajat al AN, unde în prezent e coordonator al departamentului Proiecte în învățământul universitar. „Timpul care a trecut de atunci nu a stins deloc din emoțiile simțite sau din încrederea și energia adunate. Acestea încă mă încurajează zi de zi să cred în acest program“.

„Eu țin foarte mult la mobilitatea internațională. Cred în ce spun, am trecut prin asta, (chiar dacă nu a fost o experiență Erasmus), știu cum se simte! În '94-'95 am predat matematică în Franța. A fost o întâmplare. M-am dus în cancelarie și secretara scrisese pe tablă că există un program al Ministerului de Externe al Franței, care promovează folosirea limbii franceze în liceele bilingve. Am avut o

noapte la dispoziție să mă gândesc. Am zis să încerc, dar eram convinsă că nu o să se întâmple. Am fost selectată în program. Era prima dată când ieșeam din țară. A fost un salt în necunoscut, dar am învățat atât de multe lucruri, ca și când aș mai fi urmat o facultate!“ (Monica Calotă, director ANPCDEFP).

Toată această sinergie a învățării, toată această rețea creată de comunitatea celor activi în programele europene, toate proiectele create sunt menite, în ultimă instanță, să sprijine politicile europene din domeniu și prioritățile stabilite la nivel european. Și, implicit, să sprijine și politicile și strategiile naționale.

O instituție prezentă

Educația este o temă atât de actuală. Provocările din educație sunt mereu prezente, sunt atât de multe arii în care este necesară intervenția. ANPCDEFP a fost prezentă, de-a lungul timpului, în dezbaterile pe teme legate de educație, formare și tineret, pentru a contribui din perspectiva experienței acumulate.

O face și în prezent, în toate consultările recente din domeniu. Există un grad

Viziunea ANPCDEFP: Transformăm România prin învățare

mare de complementaritate între obiectivele programelor implementate și direcția dată de politicile naționale de educație. Prioritățile pe care le au acum programele europene – includere, digitalizare, verde – se regăsesc și în dezbaterile naționale. Orice proiect care se derulează cu aceste priorități va contribui în mod natural la atingerea obiectivelor stabilite atât la nivel european, cât și la nivel

național; toate sunt convergente. Iar în 7 ani, programul va adăuga aproximativ 800 de milioane de euro în zona de educație, formare și tineret. Ceea ce nu e puțin.

Iar asta vine și ca o invitație, mai ales într-un moment simbolic, cum e cel al unui nou început de an școlar: invitația de a fi parte din soluție. Invitația pentru toți actorii din educație (educația forma-

lă, dar și nonformală) de a acționa strategic, de a contribui activ la obiectivele naționale și europene. Pentru că fiecare proiect contează și are capacitatea de a genera schimbare, dacă e făcut cu responsabilitate.

Ce mai e de făcut?

De fapt, mai e ceva de făcut? „Cu siguranță. E corect să ne uităm la lucruri așa cum sunt. Entuziasmul inițial asociat cu programele s-a schimbat, pentru că societatea a evoluat, nivelul de trai a crescut, posibilitățile de a pleca în străinătate s-au diversificat. Acum e mult mai clar că mobilitatea este în primul rând o oportunitate de dezvoltare profesională, dincolo de ieșirea în străinătate. Sunt provocări diferite. Nu reușim să facem toate lucrurile așa cum ne-am dori. Da, avem cererea mai mare decât oferta, iar asta vine cu nemulțumiri. Da, am vrea să ajungem mai bine la noi organizații. Da, ne dorim ca programele pe care le implementăm să genereze impact în zona de includere, verde și digitalizare. Știm și că încă nu am ajuns la o masă critică de oameni pentru a determina o schimbare vizibilă la nivel de sistem. Există limitări de timp, de resurse. Dar știm să construim pe toate aceste aspecte. Comisia Europeană promovează abordările strategice. Asta vrem și noi să facem: să lucrăm strategic când implementăm programele, când creăm direcțiile prioritare. Uneori nu e ușor. E nevoie de timp să simți impactul, să creezi o masă critică. Dar asta e calea pe care o alegem. Cu ritmul ei, cu provocările ei, cu lecțiile ei“ (Monica Calotă, director ANPCDEFP). ♦

Ateliere de lucru la ediția 2016 a conferinței anuale 'Învăță și dă mai departe'